

**នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា**

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក-អ.ជ.ស.ដ

ភាគីដាក់ឯកសារ: ក្រុមមេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា

ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ០៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៦

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ សម្ងាត់
ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ កសចស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ សាធារណៈ/Public
ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ
ការពិនិត្យឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ
ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ
ហត្ថលេខា:

**សំណើលើកទី២ របស់ នួន ជា អនុលោមតាមវិធាន៨៧(៤)សុំទទួលយកជាភស្តុតាងនូវ
ឯកសារ ១៤ ដែលពាក់ព័ន្ធនៅនឹងសក្ខីកម្មរបស់ អ៊ីសា ឌូស្តាន (2-TCE-95)
(ទាក់ទងនឹងខ្មែរស ខ្មែរសេរី និង LES KOSEM)**

ជាក់ដោយ៖

ក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា
សុន អរុណ
Victor KOPPE
លីវ សុវណ្ណា
ព្រី ផល្លា
Doreen CHEN
Xiaoyang NIE

ចម្លងជូន៖

សហមេធាវីរបស់ ខៀវ សំផន
គង់ សំអុន
Anta GUISSÉ
Arthur VERCKEN
សហព្រះរាជអាជ្ញា៖
ជា លាង

Marina HAKKOU
Léa KULINOWSKI

Nicholas KOUMJIAN

សហមេធាវី តំណាងដើមបណ្តឹង

រដ្ឋប្បវេណី

ពេជ អង្គ

Marie GUIRAUD

I. សេចក្តីផ្តើម

១. អនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សហមេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា (“មេធាវី ការពារក្តី”) សូមដាក់សំណើនេះស្នើសុំឱ្យទទួលយកជាភស្តុតាងនូវឯកសារ ១៤ ដែលទាក់ទង នឹងការខិតខំការទូតដោយ លុន ណុល និង LES KOSEM ជាមួយបណ្តាលប្រទេសម៉ូស្លីម ព្រមទាំងចលនាខ្មែរស និង ខ្មែរសេរី ក្នុងបំណងប្រើប្រាស់ឯកសារទាំងនេះក្នុងអំឡុងពេល សវនាការសួរដេញដោល អ៊ីសា ឧស្មាន (2-TCE-95)។ ឯកសារដែលបានស្នើសុំទាំងនេះ នឹងអនុញ្ញាតឱ្យមេធាវីការពារក្តីដាក់សំណួរទៅកាន់លោក ឧស្មាន លើបញ្ហាទាំងនេះ ដែល បង្កើតផ្នែកនៃជំនាញតាមការសន្មតរបស់គាត់ ហើយដូច្នោះអាចជួយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នៅពេលពិចារណាទម្ងន់នៃភស្តុតាងរបស់លោក ឧស្មាន ។

II. ច្បាប់ជាធរមាន

២. ភស្តុតាងទាំងអស់ ត្រូវតែទទួលយក លើកលែងតែមានបទប្បញ្ញត្តិផ្សេងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ¹។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបដិសេធសំណើសុំឱ្យពិនិត្យភស្តុតាង បើយល់ឃើញថាភស្តុតាង មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ ឬ ជាការស្នើសុំជាន់គ្នា មិនអាចរកបានក្នុងរយៈពេលសមស្របណាមួយ មិនសមស្របសំរាប់បញ្ជាក់អង្គហេតុដែលជាគោលដៅនៃការស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាង ច្បាប់មិន អនុញ្ញាត ឬ មានចេតនាពន្យាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬគ្មានប្រយោជន៍²។ ដើម្បីបានលក្ខខណ្ឌ ក្នុងវិធាន៨៧(៣) ភស្តុតាងដែលបានស្នើសុំនោះត្រូវតែពាក់ព័ន្ធ និងអាចជឿទុកចិត្ត ជាបឋម តែប៉ុណ្ណោះ³។

៣. អនុលោមតាមវិធាន៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ ភាគីមួយអាចស្នើសុំឱ្យ អង្គជំនុំជម្រះ “ទទួលយកភស្តុតាងថ្មីដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់នាំមកការស្វែងរកការពិត”

¹ វិធាន ៨៧(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ។

² វិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ។

³ E289/2, “សេចក្តីសម្រេចលើសំណើអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់សហមេធាវីនាំមុខដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី ដែលសុំដាក់ភស្តុតាងថ្មីចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (E289) និងចម្លើយតបរបស់ ខៀវ សំផន E289/1) ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣ នៅកថាខណ្ឌ២៦។ (“សេចក្តីសម្រេចលើសំណើអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤)។

ដោយផ្អែកតាមខ្លឹមសារទូទៅដែលមានចែងក្នុងវិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង^៤។ ខណៈដែល វិធាន៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា ភស្តុតាងដែលត្រូវបានស្នើសុំដាក់នោះ គឺមិនអាចរកបាន នោះទេ មុនពេលបើកការជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបកស្រាយលក្ខខណ្ឌតម្រូវ នេះជាភស្តុតាង មិនអាចរកបានពីមុន ទោះបីជាខិតខំប្រឹងប្រែងយ៉ាងសមហេតុផលក្តី គឺអាចទទួលយក^៥។ នៅក្នុងករណីមួយចំនួន អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលយកភស្តុតាង ដែលបើ តាមការកំណត់ជាលក្ខណៈចង្អៀត ពុំបានបំពេញលក្ខខណ្ឌនេះ រួមទាំងនៅក្នុងស្ថានភាពនានា ដែលភស្តុតាងទាក់ទងជិតស្និទ្ធនឹងឯកសារដែលមាននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះរួចហើយ និងនៅក្នុងករណីដែលផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌តម្រូវឱ្យវាយតម្លៃប្រភពទាំងនេះរួមគ្នា ករណី ដែលភស្តុតាងដែលត្រូវបានស្នើសុំដាក់ គឺជាភស្តុតាងដោះបន្ទុក និងតម្រូវឱ្យមានការវាយតម្លៃ ដើម្បីបញ្ជ្រាបការមិនសម្រេចបានយុត្តិធម៌ ឬក្នុងករណីដែលភាគីដទៃទៀតពុំជំទាស់ទៅនឹង ភស្តុតាងនោះ^៦។

III. ទង្វើករណី

៤. មានភស្តុតាងនៅក្នុងកំណត់ត្រាបានបង្ហាញថា “FULRO” (រណសិរ្សរំដោះជាតិសាសន៍ដែល ត្រូវគេគាប់សង្កត់(United Liberation Front for the Oppressed Races) “ខ្មែរសេរី” និង “ខ្មែរស” ជាចលនាដែលត្រូវគេចាត់ទុកថាបានប្រឆាំងនឹង ប.ក.ក និង រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ នៅពេលវេលាដែលពាក់ព័ន្ធ ហើយថាមនុស្សដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួន ពិព្រោះ ពួកគេត្រូវបានសង្ស័យមានទំនាក់ទំនងជាមួយចលនាទាំងនេះ។ អ៊ុក ប៊ុនឈឿន បានលើក ឡើងនៅក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ Steve Heder ថាមានចលនាបះបោរពីរ៖ “FULRO

⁴ រយៈពេលមួយឆ្នាំនៅក្នុងការជំនុំជម្រះក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចថា ភាគីត្រូវដាក់ សំណើអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) សម្រាប់ឯកសារនៅក្នុងសំណុំរឿង តែមិនទាន់ដាក់បញ្ចូលក្នុងបញ្ជីឯកសារដែល ទទួលយកដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បើទោះបីជាឯកសារនោះបានដាក់បង្ហាញដោយសហព្រះរាជអាជ្ញានៅក្រោយ ការដាក់ឯកសារលើកដំបូង សូមមើលពង្រាងប្រតិចារិតចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ នៅទំព័រ ២៤។

⁵ E313, ‘សាលក្រមសំណុំរឿង ០០២/០១’, ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤ កថាខណ្ឌ ២៥។ E289/2 សេចក្តីសម្រេចលើសំណើអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង កថាខណ្ឌ ៣។

⁶ E289/2 សេចក្តីសម្រេចលើសំណើអនុលោមតាមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង កថាខណ្ឌ ៣។

Champa” និង “ក្បាលស Kbal Sar” (អាចជាខ្មែរស) ដែលទាំងពីរពាក់ព័ន្ធជាមួយប្រជាជន ចាម ហើយថាជនជាតិចាមនៅក្នុងចលនា FULRO Champa មានបំណងបង្កើតរដ្ឋក្នុងរដ្ឋ⁷ សាក្សីចាមម្នាក់ឈ្មោះ ណូ សាតាស (NO Satas) បានផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំ ជម្រះថា ឪពុករបស់គាត់ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅឆ្នាំ១៩៧៥ ពីព្រោះគាត់បានជាប់ទាក់ទងជាមួយ ចលនាខ្មែរស⁸។ បន្ថែមពីលើនេះអ្នកទោសមួយចំនួននៅស២១ ត្រូវបានសួរចម្លើយអំពីការ ជាប់ទាក់ទងរបស់ពួកគេជាមួយខ្មែរសេរី⁹។ ជាចុងក្រោយបើទោះបីជាមិនអាចជឿទុកចិត្តបាន ក៏ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួន ២៤ មាននិយាយយោងចលនាខ្មែរសនេះ¹⁰។

⁷ E3/387 ការសម្ភាសន៍របស់ អ៊ុក ប៊ុនឈឿន ដោយ DC-Cam នៅទំព័រ៧ (ERN 00350206) ។ សូមមើលផងដែរ B. Kiernan *របបប៉ូល ពត (The Pol Pot Regime)* នៅទំព័រ ៦៨ (ERN 01150031) នៅដំណាច់ឆ្នាំ ១៩៧៤ James Fenton ដែលបានសម្ភាសន៍ជនរៀសខ្លួនពីតំបន់២១ បានរាយការណ៍នៅក្នុងកាសែត the Washington Post: “មនុស្ស មួយក្រុមហៅខ្មែរស បានផ្តាច់ខ្លួនចេញពីខ្មែរក្រហម និង រត់ចូលព្រៃ។ ខ្មែរស ដែលមានមេដឹកនាំជាអតីតកម្មាភិបាល កុម្មុយនីស្ត គឺភាគច្រើនជាចាម” E3/3328, W. P. Deac, *Road to the Killing Fields*, pp. 165-166 (ERN 00430745-46).

⁸ E1/351.1, ប្រតិចារិត (ណូ សាតាស) ថ្ងៃទី ២៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ នៅទំព័រ៥-៦។

⁹ E3/1684, D Chandler, *សំឡេងពីស២១ Voices from S-21*, នៅទំព័រ ៥២ (ERN 00192731), 63 (ERN 00192742), 130, (ERN 00192823

¹⁰ D22/320b: សេចក្តីសង្ខេបព័ត៌មានបន្ថែមនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១០។ D22/788b: សេចក្តីសង្ខេបព័ត៌មានបន្ថែមនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចុះថ្ងៃទី១១ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១០។ D22/1381/1: របាយការណ៍ របស់អង្គភាពជនរងគ្រោះស្តីពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី 08-VU-00090, ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩។ D22/1824c: សេចក្តីសង្ខេបព័ត៌មានបន្ថែមនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១០។ D22/2439/1: របាយការណ៍ របស់អង្គភាពជនរងគ្រោះស្តីពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី២៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០។ D22/3243/1: របាយការណ៍ របស់អង្គភាពជនរងគ្រោះស្តីពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ។ D230/2.1.702c: សេចក្តីសង្ខេប ពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ។ D230/2.1.663c: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី២៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៩។ D230/1.1.755d: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ។ D230/2.1.704d: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យ បណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ។ D230/2.1.724c: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ។ D230/2.1.725c: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ។ D230/2.1.793d: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យ បណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ។ D230/2.1.799d: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ។ D230/2/2.1.21b: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ។ D230/2/3.1.93b: សេចក្តី សង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ។ D230/2/2.1.386b: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ ។ D230/2/2.1.87b: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ ។

- ៥. នេះគឺជាការយល់ឃើញរបស់មេធាវីការពារក្តីថា ប្រជាជនចាមត្រូវបានចាប់ខ្លួន (ប្រសិនបើ ចាប់ខ្លួន) ដោយសារសកម្មភាពដែលត្រូវសង្ស័យរបស់ពួកគេប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ មិនមែនដោយមូលហេតុជាតិពន្ធសាសនា ឬ ពូជសាសន៍ឡើយ។ ឯកសារ ដែលបានស្នើសុំ បំភ្លឺសារៈសំខាន់របស់ចលនាប្រឆាំងទាំងបី និងការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់ចលនានេះ ជាមួយសហគមន៍ជនជាតិចាមនៅកម្ពុជា។ ប្រភេទនៃព័ត៌មាននេះអាចផ្តល់ពន្លឺនៅក្នុងមូល ហេតុនៅពីក្រោយការចាប់ខ្លួន ឬ ការសម្លាប់ប្រជាជនចាមក្នុងអំឡុងពេលកម្ពុជាប្រជាធិប តេយ្យ ហើយដូច្នេះវាពាក់ព័ន្ធនឹងចេតនាប្រល័យពូជសាសន៍លើផ្នែករបស់ជនជាប់ចោទ។
- ៦. នៅក្នុងសៀវភៅរបស់គាត់ *Oukoubah* និង *ការបះបោរចាម (The Cham Rebellion)* លោក ឧស្មាន បានពិភាក្សាខ្មែរស FULRO ព្រមទាំងការពាក់ព័ន្ធរបស់ Les Kosem នៅក្នុង FULRO និងបានលើកឡើងខ្លឹមសារខ្មែរស¹¹។ ឧត្តមសេនីត្រីយ៍ Les Kosem ជាមន្ត្រីចាមជាន់ ខ្ពស់បំផុតនៅក្នុងកងខេមភូមិន្ទ និងបានបង្កើតរណសិរ្សរំដោះចំប៉ា (*Front de libération du Champa*) នៅទសវត្សរ៍៥០ ។ នៅក្រោយមកគាត់ជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងការបង្កើត FULRO និង បានធ្វើបេសកកម្មនៅក្រៅប្រទេសតំណាងឱ្យ លុន ណុល និងរដ្ឋាភិបាល លុន ណុល ក្នុង បំណងបង្កើតទំនាក់ទំនងការទូតជាមួយបណ្តាលប្រទេសម៉ូស្លីម ។ លោក ឧស្មាន ដែលត្រូវ បានហៅថាជាអ្នកជំនាញលើបញ្ហាដែលទាក់ទងនឹងជនជាតិចាមនៅក្នុងកម្ពុជា¹² អាចជួយ អង្គជំនុំជម្រះយល់ចលនាទាំងបីនេះ និងទំនាក់ទំនងរបស់ចលនានេះជាមួយសហគមន៍ជនជាតិ ចាម ។

D230/2/3.1.94b: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ។ D230/2/3.1.97b: សេចក្តី សង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ។ D230/2/3.1.304b: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ ។ D230/2/3.1.773b: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ។ D230/2/3.1.742b: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ ។ E3/5322: សេចក្តីសង្ខេបពាក្យបណ្តឹងចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣។

¹¹ សូមមើលឧទាហរណ៍ E3/1822, Y. Osman, *Oukoubah*, នៅទំព័រ ២០ (ERN 00078468), ទំព័រ ២៨ (ERN 00078476), ទំព័រ៤៥ (ERN 00078493); E3/2653, Y. Osman, *ការបះបោររបស់ជនជាតិចាម The Cham Rebellion*, នៅ ១៥ (ERN 00219076), 128 (ERN 00219189), 168, (ERN 00219229).

¹² E367, សេចក្តីសម្រេចចាត់តាំង 2-TCE-95 ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ។

- ៧. ម្យ៉ាងទៀតលោក ឧស្មាន បានយោង Les Kosem ថាជាប្រភពចុងក្រោយរបស់គាត់នៅពេល អះអាងថា សហគមន៍ចាមនៅកម្ពុជាមានប្រជាជន ៧០០.០០០នាក់ នៅមុនឆ្នាំ១៩៧៥¹³។ ឯកសារដែលបានស្នើសុំហាក់ដូចជាបង្ហាញថានៅឆ្នាំ ១៩៧៤ Les Kosem ជាប់ទាក់ទងយ៉ាង សកម្មនៅក្នុងការខិតខំយោសនារបស់រដ្ឋាភិបាល លុន ណុល ដើម្បីទទួលបានការគាំទ្រពី បណ្តាលប្រទេសអឺរ៉ុបនៅទូទាំងពិភពលោក។ ចំណុចនេះអាចចោទជាមន្ទិលសង្ស័យលើ ភាពត្រឹមត្រូវ និង ភាពជឿជាក់បាននៃតួលេខដែល Les Kosem បានប្រកាស ដែលពាក់ព័ន្ធ ទៅនឹងភាពត្រឹមត្រូវនៃការសិក្សារបស់លោក ឧស្មាន លើប្រជាសាស្ត្រប្រជាជនចាម។
- ៨. នៅពេលចាត់តាំងលោក ឧស្មាន ជាអ្នកជំនាញ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា បន្ថែមពីលើការ សួរដេញដោលគាត់លើបញ្ហានានាក្នុងរង្វង់ចំណេះដឹង ឬ ជំនាញរបស់គាត់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹង ការប្រព្រឹត្តមកលើជនជាតិចាម¹⁴ ភាគីអាចវាយតម្លៃភាពមិនលម្អៀង និងឯករាជ្យរបស់ គាត់ក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់គាត់¹⁵។
- ៩. ឯកសារដែលបានស្នើសុំ គឺចាំបាច់សម្រាប់មេធាវីការពារក្តីដើម្បីមានលទ្ធភាពពិនិត្យឱ្យបាន ពេញលេញនូវសំណួរទាំងនេះ នៅពេលសួរដេញដោលលោក ឧស្មាន។ ការប្រើប្រាស់សំណួរ ទាំងនេះ នឹងនាំឱ្យការសួរដេញដោលសាក្សីទទួលបានលទ្ធផលកាន់តែប្រសើរ និងអនុញ្ញាត ឱ្យអង្គជំនុំជម្រះទទួលបានរូបភាពពេញពីគុណវិបល្លាសរបស់លោក ឧស្មាន ជាសាក្សី ជំនាញ និងនៅក្នុងការឆ្លើយតបភស្តុតាងរបស់គាត់។ ការទទួលយកឯកសារទាំងនេះចូលក្នុងសំណុំរឿង នឹងមានប្រយោជន៍ដល់ការបញ្ជាក់ការពិត ទាក់ទងទៅនឹងការប្រព្រឹត្តលើជនជាតិចាម នៅ ក្រោមរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ តាមរយៈជំនាញរបស់លោក ឧស្មាន និងការអះអាង របស់គាត់ ។ ដូចពិពណ៌នានៅខាងក្រោម ភស្តុតាងដែលបានស្នើសុំបំពេញលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ ការទទួលយកនៅក្រោមវិធាន ៨៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

ក. សេចក្តីសង្ខេបនៃឯកសារដែលបានស្នើសុំ

(i) **ឯកសារ១៖ ការសម្ភាសន៍ ទិត ទុំ ដោយ DC-Cam (DC-Cam No D24719)**

¹³ សូមមើលឧទាហរណ៍ឯកសារ E3/1822, Y. Osman, *Oukoubah*, នៅទំព័រ ២ (ERN 00078450).
¹⁴ E367, សេចក្តីសម្រេចចាត់តាំង 2-TCE-95 ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ នៅកថាខណ្ឌ ។
¹⁵ E367, សេចក្តីសម្រេចចាត់តាំង 2-TCE-95 ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ នៅកថាខណ្ឌ ១១ ។

១០. ឯកសារ១នេះ គឺជាការសម្ភាសន៍ ទិត្យ ទុំ ដោយ អ៊ីសា ឧស្មាន តំណាងឱ្យមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា (“DC-Cam”) ដែលក្នុងកិច្ចសម្ភាសន៍នេះគាត់ពិភាក្សាពីដើមកំណើត និងរចនា សម្ព័ន្ធរបស់ខ្មែរសដែលធ្វើការបះបោរប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រហម។ ទិត្យ ទុំ ក៏ពិភាក្សាតួនាទីរបស់ Haji Saleh Yahya/Yasya¹⁶។ ឯកសារនេះត្រូវបានភ្ជាប់ជាមួយសំណើនេះជា **ឧបសម្ព័ន្ធ សាធារណៈ១** ។

(ii) **ឯកសារ២៖ ចម្លើយសារភាពរបស់ Chek Prahim (DC-Cam No D02687)**

១១. ឯកសារ២នេះ គឺជាចម្លើយសារភាពរបស់ Chek Prahim ដែលនៅក្នុងចម្លើយសារភាពនេះ គាត់ពិភាក្សាចលនា FULRO (*Front Uni de Lutte de la Race Opprimée*), ដើមកំណើត គោលបំណង និង សកម្មភាពរបស់វា ។ មេធាវីការពារក្តីស្វែងរកឱ្យទទួលយក ទំព័រ ១៩, ២៤, ៥៩, ១០២, ១០៩ និង ១១៤ នៃចម្លើយសារភាពនេះ តែដាក់ជាឧបសម្ព័ន្ធ នូវឯកសារទាំងមូលនៅក្នុង **ឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ២** ។

(iii) **ឯកសារ៣៖ The long tragedy of Cham history, Jean-Michel Filippi, ថ្ងៃទី២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១២**

១២. ឯកសារ៣នេះ គឺជា blog entry ពី Jean-Michel Filippi សាស្ត្រាចារ្យផ្នែកភាសានៅ សកលវិទ្យាភូមិន្ទភ្នំពេញ។ គាត់ពិភាក្សាចលនា FULRO និងគាំទ្រទ្រើស្តីរបស់ចលនានេះដែល គាំទ្រកងទ័ពពិសេសអាមេរិក ។ លោក Filippi ក៏ពិភាក្សាទំនាក់ទំនងរបស់ FULRO ជា មួយជនជាតិភាគតិចវៀតណាមខាងត្បូង និងពិពណ៌នាចលនាថា ជា“គ្រឿងផ្សំមនោគមន៍វិជ្ជា ជាមួយការទាមទារស្វ័យភាព ឬ ឯករាជ្យ ព្រំប្រទល់ថ្មី...”។ ជាចុងក្រោយលោក Filippi ពិភាក្សាតួនាទីរបស់ឧត្តមសេនីយ Les Kosem (ហៅ ប៉ូ ណាហ្គា) ទាក់ទងនឹង FULRO និង ជាពិសេសមនោគមន៍វិជ្ជារបស់គាត់ក្នុងការបង្កើតរដ្ឋបាមមួយ។ ឯកសារនេះមាននៅក្នុង **ឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ៣** ។

¹⁶ សូមមើល E3/7404, ចម្លើយសារភាពស២១ របស់ YI Sales Yasya alias Saleh Saray សមាជិកព្រឹទ្ធសភាខ្មែរ- អ៊ីស្លាម ។

(iv) **ឯកសារ៤៖ អត្ថបទដែលមានចំណង “ចលនាខ្មែរសេរីរបស់កម្ពុជា (Cambodia’s Khmer Serei Movement) ដោយ by Robert L. Turkoly-Joczic (និទាយរដូវឆ្នាំ១៩៨៨)**

១៣. ឯកសារ៤ ត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយ Asian Affairs នៅនិទាយរដូវឆ្នាំ១៩៨៨¹⁷ ហើយអាចរកឃើញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ៤ ។ អត្ថបទនេះពិភាក្សាចលនាខ្មែរសេរីតាមទស្សនៈប្រវត្តិសាស្ត្រ ដោយចាប់ផ្តើមពីសង្គ្រាមឥណ្ឌូចិន។ អ្នកនិពន្ធពិភាក្សាយ៉ាងវែងពីទំនាក់ទំនង និងសហប្រតិបត្តិការរវាងក្រុមការពារស៊ីវិលអនីយ័ត (Civilian Irregular Defense Group) របស់ទ័ពសេសនៃកងទ័ពអាមេរិក និង ខ្មែរសេរី¹⁸ ។ គាត់ពិពណ៌នាខ្មែរសេរីជា “កំលាំងយោធាដ៏អស្ចារ្យនៅទសវត្សឆ្នាំ១៩៦០ និង ១៩៧០”។

(v) **ឯកសារ ៥៖ អត្ថបទសារព័ត៌មានដែលមានចំណងជើង “Leaks tell Cham General’s Tale” ដោយ Joe Freeman (ខែមេសា ២០១៣)**

១៤. ឯកសារ៥នេះ គឺជាអត្ថបទសារព័ត៌មានដែលបោះពុម្ពផ្សាយនៅលើព្រឹត្តិប័ត្រភ្នំពេញប៉ុស្តិ៍ ដែលសង្ខេបប្រវត្តិ និងតួនាទីរបស់ឧត្តមសេនីយ៍ Les Kosem (ហៅ ប៉ូណាហ្គា)¹⁹ ដោយបានវិភាគសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ដែលត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយនាពេលថ្មីៗនេះដោយ Wikileaks ។ លោក Freeman ពិពណ៌នាពីការខំប្រឹងប្រែងរបស់ Les Kosem នៅដើមទសវត្សឆ្នាំ១៩៧០ ដើម្បីគៀងគរការពារទ្រព្យបណ្តាលប្រទេសម៉ូស្លីម ទាក់ទងនឹងបុព្វហេតុជនជាតិចាម។ អត្ថបទនេះត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅថ្ងៃទី ១១ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ ហើយមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ៥ ។

(vi) **ឯកសារ៦៖ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិកបញ្ជូនមកស្ថាន ទូតរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក “ការសន្ទនាជាមួយ លុន ណុល” ថ្ងៃទី៧ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៣**

១៥. ឯកសារ៦នេះគឺជាសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស Henry Kissinger បញ្ជូនមកស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងភ្នំពេញ បារីស ព្រែនគរ បាំងកក និងរៀងច័ន្ទ ព្រមទាំង

¹⁷ Asian Affairs, លេខ ១៥ No1 និទាយរដូវឆ្នាំ១៩៨៨ នៅទំព័រ ៤៨-៦២។

¹⁸ សូមមើលទំព័រ ៦, ៧, ១០-១២ ។

¹⁹ ពេលខ្លះសរសេរជា “Kossem” ។

បេសកកម្មការទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំអង្គការសហប្រជាជាតិនៅប៊ុរីញ៉ូយ៉ក²⁰។ ឯកសារនេះ មាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ៦ និងបង្ហាញពីកិច្ចសហការគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធរវាងឧត្តម សេនីយត្រី លុន ណុល និងសហរដ្ឋអាមេរិក ។ លោក Kissinger រាយការណ៍ពីការសន្ទនា រវាងរូបគាត់ជាមួយ លុន ណុល។ លោក Kissinger ក៏ត្រូវបានរាយការណ៍ថាបាននិយាយជា មួយ លុន ណុល អំពីសកម្មភាពរបស់ Les Kosem ជាមួយ FULRO ព្រមទាំង “ទិដ្ឋភាពជា ច្រើននៃបញ្ហាជនជាតិចាម”។ លុន ណុល ត្រូវបានរាយការណ៍ថាបាននិយាយថា “GKR បាន ប្រព្រឹត្តនូវកំហុសដោយមិនបានបង្កើតកងទ័ពចាមឱ្យមានទំហំធ្លាក់កងពលធំនៅឆ្នាំ១៩៧០ ហើយដូច្នោះគ្រប់គ្រងមិនបានល្អនូវឧកាសជាច្រើនក្នុងការប្រើប្រាស់ជនភាគតិចនៅកម្ពុជា”²¹

(vii) ឯកសារ៧៖ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីអនុប្រធានបេសកកម្មនៅស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិក នៅភ្នំពេញបញ្ជូនទៅរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក, Keng Vannsak ស្ទើរដ្ឋាភិបាល យោធាមួយ” ថ្ងៃទី១៩ ខែតុលា ឆ្នាំ ១៩៧៣

១៦. ឯកសារនេះ គឺជាសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីអនុប្រធានបេសកកម្មនៅស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិក ប្រចាំទីក្រុងភ្នំពេញ បញ្ជូនទៅរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស រដ្ឋមន្ត្រីការពារប្រទេសនៃសហរដ្ឋអាមេរិក និងអ្នកទទួលផ្សេងទៀត រួមទាំងស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងប៉ារីស បារីស និង ព្រៃនគរ²² មាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ៧ និងយោង Les Kosem ជា “មេដឹកនាំចាម”។

(viii) ឯកសារ៨៖ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីលេខាធិការរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស បញ្ជូនមក ស្ថានទូតរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក “ការសន្ទនាជាមួយឧត្តមសេនីត្រី លុន ណុល” ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៤ និង ថ្ងៃទី២០ ខែ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៤

១៧. ឯកសារ៨ គឺជាសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីលេខាធិការរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេស និងបាន បញ្ជូនមកស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងភ្នំពេញ ហ្សាការតា កូឡាឡាំពួ និងបារីស²³។ ឯកសារមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ៨។ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូតនេះលើកឡើងថា “លុន

²⁰ https://wikileaks.org/plusd/cables/1973STATE199701_b.html.
²¹ ឧបសម្ព័ន្ធ ៦ ។
²² https://wikileaks.org/plusd/cables/1973PHNOM11405_b.html.
²³ https://wikileaks.org/plusd/cables/1974STATE081071_b.html.

ណុល បានឯកភាពថា GKR ត្រូវធ្វើអ្វីគ្រប់យ៉ាង តាមដែលអាចធ្វើបាន ដើម្បីបញ្ចុះបញ្ចូល ប្រទេសម៉ូស្លីមថា កុម្មុយនីស្តកំពុងធ្វើទុក្ខបុកម្នេញសហគមន៍ម៉ូស្លីមនៅកម្ពុជា²⁴។ សារទូរ លេខតាមផ្លូវទូតនេះក៏បានយោង លុន ណុល ថាកំពុងដើរតួនាទី “ជាអន្តរការីសម្រាប់តម្រួត (Marshal) និង បេសកកម្មការទូតរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក” នៅក្នុងបញ្ហាទាក់ទងនឹងសមាស ភាពរដ្ឋាភិបាល។ ជាចុងក្រោយឯកសារនេះយោង Les Kosem ដោយបានលើកឡើងថា “Kosem ជាបុគ្គលមានតំលៃខ្ពស់នៅក្នុងការជ្រើសរើសប្រតិភូស៊ីវិលចាម យើងមិនជឿថា គាត់មិនអាចដឹកនាំក្រុមនេះទៅប្រទេសម៉ូស្លីមផ្សេងៗដើម្បីគៀងគរការគាំទ្រ ពិព្រោះ តំណែងយោធារបស់គាត់ និងតួនាទីល្បីរបស់គាត់នៅក្នុងការទំលាក់សីហនុទេ²⁵។

(ix) **ឯកសារ៖ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងហ្សាការតា ទៅរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក និង ស្ថានទូតដទៃទៀតរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក “កម្មវិធីទំនាក់ទំនងរបស់ GKR នៅមុនមហាសន្តិបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី២៩” ថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៧៤**

១៨. ឯកសារនេះ គឺជាសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតដែលសរសេរដោយឯកអគ្គរដ្ឋទូតសហរដ្ឋអាមេរិក ប្រចាំទីក្រុងហ្សាការតា និងបានបញ្ជូនមករដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក និងស្ថានទូត របស់សហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងប៉ារីស ប៊ែរ្លីន ការ៉ូ ហ្សឺណា កូឡាឡាំពួ ឡុងដុង ម៉ានីល បារីស ភ្នំពេញ ព្រៃនរត សាំងហ្គាពូ តូក្យូ ទូនីស អាស់ហ្សែ និងតំណាងសហរដ្ឋអាមេរិកនៅ អង្គការសហប្រជាជាតិ²⁶ ។ អាចរកបាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសារធារណៈ៩ ។ លោក Newsom ពិភាក្សាការប្រឹងប្រែងរបស់ Les Kosem ក្នុងគៀងគរការគាំទ្រពីបណ្តាលប្រទេសអឺរ៉ុប។ គាត់យោងផែនការរបស់ GKR “ដើម្បីបញ្ជូនប្រតិភូក្រៅផ្លូវការចាម(ម៉ូស្លីម) ទៅកាន់មជ្ឈឹម បូព៌ាក្នុងកិច្ចប្រឹងប្រែងគាំទ្រដំបូងរបស់ GKR នៅមហាសន្តិបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើក ទី២៩” ដោយបានកត់សម្គាល់ថា ប្រតិភូនេះនឹងរួមបញ្ចូលឧត្តមសេនីយ៍ត្រី Les Kosem [sic]

²⁴ ឯកសារ ៨ នៅទំព័រ១ ។
²⁵ ឯកសារ ៨ នៅទំព័រ៤ ។
²⁶ https://wikileaks.org/plusd/cables/1974JAKARTA05201_b.html.

និងអនុពន្ធសារព័ត៌មានខ្មែរនៅទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន Peng Meth Gaffar ដែលទាំងពីរនាក់ គឺជាជនជាតិចាម”²⁷ ។

(x) **ឯកសារ១០៖ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងភ្នំពេញ ទៅរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក និង ស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងកូឡាឡាំពួ និងតំណាងសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំអង្គការសហប្រជាជាតិនៅបុរីញយ៉ក “កិច្ចប្រឹងប្រែង បញ្ចុះបញ្ចូលរបស់ខ្មែរម៉ូស្លីមនៅទីក្រុងកូឡាឡាំពួ” ២៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៧៤**

១៩. ឯកសារនេះគឺជាសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងភ្នំពេញ ទៅ រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក និង ស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងកូឡាឡាំពួ និង តំណាងសហរដ្ឋអាមេរិកនៅអង្គការសហប្រជាជាតិនៅបុរីញយ៉ក²⁸។ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូត នេះពិភាក្សា Les Kosem និងប្រតិភូចាមនៅទីក្រុងកូឡាឡាំពួ។ ឯកសារនេះអាចរកបាននៅ ក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសារធារណៈ១០ ។ ឯកសារនេះរាយការណ៍ថា “យើងបានឮពីក្រុងកូឡាឡាំពួថា Les Kosem [sic] មិនសកម្មខ្លាំង [...] ហើយគួរតែមមាញឹកនៅរបៀប (corridors)” សំដៅ សកម្មភាពរបស់ Les Kosem [sic] ថា “ជាកិច្ចប្រឹងប្រែងបញ្ចុះបញ្ចូល (lobbying efforts)”។ ឯកអគ្គរដ្ឋទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំនៅទីក្រុងភ្នំពេញស្នើថា Les Kosem ត្រូវតែបានទទួល ការណែនាំដើម្បីព្យាយាមបញ្ចុះបញ្ចូលប្រទេសម៉ូស្លីមមួយចំនួនដែលចូលរួមសន្និសីទ អញ្ជើញប្រតិភូចាមឱ្យធ្វើទស្សនកិច្ចពួកគេ។

(xi) **ឯកសារ១១៖ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងភ្នំពេញ ទៅរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក និង ស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងកូឡាឡាំពួ “កិច្ចប្រឹងប្រែងបញ្ចុះបញ្ចូលរបស់ខ្មែរម៉ូស្លីមនៅទីក្រុងកូឡាឡាំពួ” ៤ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៤**

២០. ឯកសារ១១នេះគឺជាសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងភ្នំពេញទៅ រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក និងស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុងកូឡាឡាំពួ²⁹។ ឯកសារនេះរាយការណ៍កិច្ចប្រឹងប្រែងដោយ Les Kosem នៅសន្និសីទអ៊ីស្លាមនៅទីក្រុងកូឡា

²⁷ ឯកសារ ៩ នៅទំព័រ២ ។

²⁸ https://wikileaks.org/plusd/cables/1974PHNOM08594_b.html.

²⁹ https://wikileaks.org/plusd/cables/1974PHNOM08945_b.html.

ឡើយ ។ ឯកអគ្គរដ្ឋទូតសហរដ្ឋអាមេរិកកត់សម្គាល់ថា Les Kosem បានជួបប្រធានប្រតិភូប្រាំពីរនាក់ពីប្រទេសអាវ៉ាប់ដោយបានលើកឡើងថា GKR រីករាយនឹងលទ្ធផលនេះ។ ឯកសារនេះរាយការណ៍បន្ថែមទៀតថា រដ្ឋមន្ត្រីលីប៊ីទទួលបានបន្ទុកកិច្ចការអ៊ីស្លាម បានធ្វើទស្សនកិច្ចនៅសាធារណរដ្ឋខ្មែរ និងត្រូវបានអមដំណើរដោយនាយករដ្ឋមន្ត្រីនៅពេលធ្វើទស្សនកិច្ចក្នុងប្រទេសនេះ “ដើម្បីបង្ហាញប្រតិភូពីទំហំគ្រប់គ្រងដោយ GKR និងដូច្នេះបង្ហាញប្រតិភូនេះនូវការគ្រប់គ្រងប្រទេសទាំងមូលដោយពួកបះបោរ”³⁰។ ជាចុងក្រោយសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតក៏បញ្ចូលការអធិប្បាយរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជាថា GKR មានវឌ្ឍនភាពមួយចំនួននៅក្នុងការបង្ហាញជំហរបស់ខ្លួនទៅកាន់ប្រទេសអាវ៉ាប់ “ដែលសង្ឃឹមថានឹងបានផលនៅមហាសន្តិបាតអង្គការសហប្រជាជាតិលើកទី២៩”³¹។ ឯកសារនេះមាននៅក្នុង **ឧបសម្ព័ន្ធសារធារណៈ១១**។

(xii) ឯកសារ១២៖ សារទូរលេខតាមផ្លូវទូតពីស្ថានទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំ Saudi Arabia ទៅរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក និង ស្ថានទូតនានារបស់សហរដ្ឋអាមេរិក “នាយករដ្ឋមន្ត្រីកម្ពុជា ធ្វើទស្សនកិច្ចនៅ Saudi Arabia ៖ អាចទទួលស្គាល់ពី Saudi Arabia” ថ្ងៃទី២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៤

២១. នៅសារទូរលេខតាមផ្លូវទូតនេះឯកអគ្គរដ្ឋទូតសហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំ Saudi Arabia រាយការណ៍ទៅរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក ព្រមទាំងស្ថានទូតរបស់សហរដ្ឋអាមេរិកប្រចាំទីក្រុង Amman, Cairo ប៊ែរ្លីន ភ្នំពេញ ភូមេត ប៉ារីស និង សាំងហ្គាពូ អំពីទស្សនកិច្ចរបស់នាយករដ្ឋមន្ត្រី ឡុង បូរេត ទៅកាន់ Saudi Arabia³²។ ឡុង បូរេត ត្រូវបានអមដំណើរដោយប្រតិភូចាមម៉ូស្លីម ហើយបើយោងតាមទូរលេខតាមផ្លូវទូតនេះ “ក្នុងអំឡុងពេលដំណើរទស្សនកិច្ចនេះ មានការចាប់អារម្មណ៍ជាពិសេសអំពីអត្ថិភាពនៃសហគមន៍អ៊ីស្លាមនៅកម្ពុជា និងការប្រឆាំងមកលើសហគមន៍អ៊ីស្លាមនេះពីកុម្មុយនីស្តនិយម”³³។ Sultan របស់ Saudi Arabia ត្រូវបានរាយការណ៍ថាមានទស្សនថា កម្ពុជាត្រូវតែបានទទួលស្គាល់ “ពិព្រោះកម្ពុជាកំពុងជួយ

³⁰ ឯកសារ ១១ នៅទំព័រ២ ។
³¹ ឯកសារ ១១ នៅទំព័រ២ ។
³² https://wikileaks.org/plusd/cables/1974JIDDA05055_b.html.
³³ ឯកសារ ១២ នៅទំព័រ២ ។

ម៉ូស្តីម មិនគ្រប់គ្រាន់ម៉ូស្តីម និងពិព្រោះ SAG ជាទូទៅគាំទ្ររដ្ឋាភិបាលប្រឆាំងកុម្មុយនីស្ត”³⁴
។ ឯកសារនេះមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសារធារណៈ១២ ។

(xiii) **ឯកសារ ១៣៖ អត្ថបទសារព័ត៌មានដែលមានចំណងជើង “១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧០៖ ក្រុមជនបដិវត្តប្រឆាំងនឹងសីហនុ” ដោយ Julio Jeldres ពីខែមេសា ដល់ ថ្ងៃទី១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥**

២២. អត្ថបទនេះ ដែលមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសារធារណៈ១៣ ពិភាក្សាការប៉ុនប៉ងធ្វើ រដ្ឋប្រហារថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧០ ប្រឆាំងនឹងសីហនុ និង ការជាប់ទាក់ទងរបស់ លុន ណុល និង Les Kosem ។ អត្ថបទនេះក៏ពិភាក្សាការបង្កើតគណៈកម្មាធិការបដិវត្ត ដែលដឹក នាំដោយ លុន ណាន់³⁵ និងការទាក់ទងរបស់គណៈកម្មាធិការនេះជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិក³⁶។

(xiv) **ឯកសារ ១៤៖ អត្ថបទសារព័ត៌មានដែលមានចំណងជើង “កម្ពុជា៖ កុម្មុយនីស្តនិយមផ្លាស់ប្តូរ របៀបរស់នៅ៖ ជនភៀសខ្លួនកម្ពុជានិយាយ ខ្មែរក្រហមផ្លាស់ប្តូរតំបន់ (Cambodia: Communism alters lifestyle: Cambodia Refugees say Khmer Rouge transforming area) ដោយ James Fenton, The Washington Post ថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៤**

២៣. អត្ថបទនេះ ដែលមាននៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធសារធារណៈ១៣ ពិភាក្សាការខ្មែរសនៅតំបន់ កំពង់ស ដោយភ្ជាប់ការប្រឹងប្រែងរបស់កងពល៣១០ នៃភូមិភាគបូព៌ា ទៅនឹងខ្មែរស។ អត្ថបទនេះក៏យោងការប្រឹងប្រែងរបស់ លុន ណុល ក្នុងការគៀងគរការគាំទ្រពីបណ្តាល ប្រទេសម៉ូស្តីមនៅជុំវិញពិភពលោកសម្រាប់បុព្វហេតុរបស់ចលនានេះ³⁷។

³⁴ ឯកសារ ១២ នៅទំព័រ២ ។

³⁵ ឯកសារ ១៣ នៅទំព័រ២ ។

³⁶ ឯកសារ ១៣ នៅទំព័រ៣ ។

³⁷ ឯកសារ ១៤ ត្រូវបានយោងនៅក្នុងឯកសារ E3/1593 Ben Kiernan, *The Pol Pot Regime: Race, Power, and Genocide in Cambodia under the Khmer Rouge, 1975-79*, p. 68 (ERN 00678529).

ខ. ឯកសារដែលបានស្នើសុំ មិនអាចរកបាននៅមុនការជំនុំជម្រះ និង/ឬ ត្រូវតែទទួលយកជា ភស្តុតាងដើម្បីជាប្រយោជន៍ខាងយុត្តិធម៌

២៤. ឯកសារ ៣, ៥ និង ១៣ ត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅក្រោយការចាប់ផ្តើមការជំនុំជម្រះ។ ថ្វីបើ ឯកសារដដែលទៀតនៃឯកសារដែលបានស្នើសុំ ត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅមុនការចាប់ផ្តើមជំនុំ ជម្រះ ក៏សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតែងតាំងលោក ឧស្មាន ជាអ្នកជំនាញ ត្រូវបាន ប្រកាសនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥ ។ ម្យ៉ាងទៀតការបង្ហាញខ្លួនគាត់ជាសាក្សី ទើប តែត្រូវបានបញ្ជាក់នៅថ្ងៃទី ២៥ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦ នេះទេ^{៣៨}។ ឯកសារត្រូវបានស្នើសុំឱ្យ ទទួលយកជាភស្តុតាងសម្រាប់គោលបំណងជាក់លាក់នៃការជំទាស់ការលើកឡើងរបស់ លោក ឧស្មាន និងជំនាញតាមការសន្មតរបស់គាត់។ ជាលទ្ធផល ឯកសារទាំងនេះមិនត្រូវ បានទទួលយកពីមុន ។

២៥. បន្ថែមពីលើនេះឯកសារដែលបានស្នើសុំទាក់ទងជិតស្និទ្ធនឹងឯកសារដែលមាននៅចំពោះមុខ អង្គជំនុំជម្រះរួចហើយ រួមទាំងសៀវភៅរបស់លោក ឧស្មាន^{៣៩}។ វានឹងជាផលប្រយោជន៍ យុត្តិធម៌ បើសិនអង្គជំនុំជម្រះវាយតម្លៃភស្តុតាងរបស់លោក ឧស្មាន និងសៀវភៅរបស់គាត់ ជាមួយឯកសារទាំងនេះ ដើម្បីបញ្ជាក់ការពិត ។ ហេតុដូច្នេះវាជាតម្លៃភរនីយភាពនៃភស្តុតាង របស់លោក ឧស្មាន ។ ការទទួលយកភស្តុតាងនូវឯកសារដែលបានស្នើសុំនេះនឹងជួយអង្គជំនុំ ជម្រះនៅក្នុងការបំភ្លឺជំនាញរបស់គាត់ ហើយដូច្នេះជាទម្ងន់ចុងក្រោយទៅលើភស្តុតាងរបស់ គាត់។

២៦. សង្ខេប ការពិនិត្យឡើងវិញនៃឯកសារទាំងនេះដោយអង្គជំនុំជម្រះនឹងជួយបញ្ជាក់ការពិត។ ជាលទ្ធផល ហើយថ្វីបើភាពអាចរកបាននៃឯកសារមួយចំនួននៃឯកសារដែលបានស្នើសុំនៅ មុនការបើកការជំនុំជម្រះ វានឹងជាផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ក្នុងការទទួលយកភស្តុតាងនូវឯក សារដែលបានស្នើសុំនេះ ។

គ. ឯកសារដែលបានស្នើសុំគឺពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង ០០២/០២

³⁸ E367/3, ២៨ មករា ២០១៦ (ចុះកាលបរិច្ឆេទថ្ងៃទី ២៥ ខែ មករា ២០១៦) ។

³⁹ សូមមើលជើងទំព័រលេខ ១០ ខាងលើ ។

២៧. ឯកសារដែលបានស្នើសុំពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តមកលើជនជាតិ ចាម និងការចោទប្រកាន់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍^{៤០}។ ខ្លឹមសារនៃឯកសារដែលបានស្នើសុំ ពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់នឹងភស្តុតាងរបស់លោក ឧស្មាន ក្នុងអំឡុងពេលវគ្គសវនាការទាក់ទងនឹង ការប្រព្រឹត្តមកលើជនជាតិចាម^{៤១}។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដោយសារលោក ឧស្មាន ត្រូវបានចាត់ តាំងជាសាក្សីជំនាញដោយអង្គជំនុំជម្រះ គាត់ត្រូវផ្តល់សក្ខីកម្មលើបញ្ហាទាំងឡាយក្នុងរង្វង់ ចំណេះដឹង ឬ ជំនាញរបស់គាត់ ទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តមកលើជនជាតិចាម ដោយអព្យាក្រឹត្យ និង មិនលំអៀងបំផុត^{៤២} ។

គ. ឯកសារដែលបានស្នើសុំគឺអាចទុកចិត្តបាន

២៨. ឯកសារដែលបានស្នើសុំទាំងអស់មានសញ្ញានៃភាពអាចទុកចិត្តបានជាបឋម ។ ឯកសារ១ និង ឯកសារ២ មេធាវីការពារក្តីទទួលបានពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១៦។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា គឺជាអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលដែលត្រូវបានគេទទួល ស្គាល់ បានផ្តល់ឯកសាររាប់ពាន់ឯកសារមក អវតក ហើយនាយក និងនាយករងរបស់អង្គការ នេះ បានផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនេះនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១។ ឯកសារ ៣ ត្រូវបានរៀបដោយលោក Filippi ស្ថាបនិកសារមន្ទីរកំពត។ ឯកសារ៤ រៀបរៀងដោយវរ សេនីយទោចូលនិវត្តន៍នៃកងទ័ពសហរដ្ឋអាមេរិក ដែលចូលរួមក្នុងសង្គ្រាម កូរ៉េ និង វៀត ណាម ។ គាត់មានសញ្ញាប័ត្រ *Doctor of Philosophy* ក្នុងមុខវិជ្ជានយោបាយអន្តរជាតិពី សកលវិទ្យាល័យ *Wales* ចក្រភពអង់គ្លេស។ លោក Joe Freeman ដែលបាននិពន្ធឯកសារ៥ គឺជាអ្នកសារព័ត៌មានផ្នែកនយោបាយ និង អវតក។ ឯកសារ៦ ដល់ឯកសារ១២ ទទួលបាន តាមរយៈគេហទំព័រ Wikileaks ។ ឯកសារ ១៣ ត្រូវបាននិពន្ធឡើងដោយ Julio Jeldres អ្នក និពន្ធដីវប្រវត្តិផ្លូវការរបស់អតីតព្រះមហាក្សត្រនរោត្តមសីហនុ និង research fellow នៅវិទ្យាស្ថាន Monash Asia នៅសកលវិទ្យា Monash ទីក្រុងម៉ែលប៊ែន។ ជាចុងក្រោយឯក សារ១៤ ត្រូវបាននិពន្ធដោយ James Fenton អ្នកនិពន្ធម្នាក់ដែលបានឃើញសហរដ្ឋអាមេរិក

⁴⁰ D427, ដីកាដោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០ នៅកម្ពុជា ៧៤៥-៧៤០ ។
⁴¹ E305/6.4, ឧបសម្ព័ន្ធ III បញ្ជីបច្ចុប្បន្នភាពស្តីពីសាក្សីរបស់ កសព សេចក្តីសង្ខេបដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និង អ្នកជំនាញ នៅទំព័រ៤៧ ។
⁴² E215 សេចក្តីចាត់តាំងអ្នកជំនាញ នៅកម្ពុជា ១៥ ។

ដកចេញរៀកណាម និង របបលុន ណុល។ នៅឆ្នាំ១៩៧៦ គាត់បានក្លាយជា អ្នកឆ្លងឆ្លើយ សារព័ត៌មានខាងនយោបាយឱ្យ *The New Statesman* ។ ឯកសារទាំងអស់ចេញពីប្រភព ដែលអាចទុកចិត្តបាន ដូចជាមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ព្រឹត្តិប័ត្រ *អាស៊ីអាគ្នេយ៍* ព្រឹត្តិប័ត្រ *ឌីកាំបូរ៉េខែលី ឌីវ៉ាស៊ីនតោនប៉ូស៊ីនិង Asian Affairs* ។

២៩. ជាសង្ខេប ឯកសារដែលបានស្នើសុំទាំងអស់ ត្រូវបានសរសេរដោយអ្នកជំនាញនៅក្នុងវិស័យ ការងាររបស់ពួកគេ និងបោះពុម្ពផ្សាយដោយសារព័ត៌មាន អ្នកនិពន្ធ ឬ គេហទំព័រល្បីល្បាះ។ ដូចការរៀបរាប់ខាងលើ មេធាវីការពារក្តីយល់ឃើញថា ខ្លួនបានបង្ហាញភាពអាចទុកចិត្តជា បឋមនៃភស្តុតាងដែលបានស្នើសុំ ។

IV. សំណើ

៣០. អាស្រ័យដូចបានរៀបរាប់ក្នុងសំអាងហេតុខាងលើ មេធាវីការពារក្តីស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងទទួលយកឯកសារទាំង១៤ ជាភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ ដែលបង្កើត ជាមូលដ្ឋាននៃសំណើនេះ ។

សហមេធាវីការពារក្តីលោក ខូន ថា

សុន វេរុណា

Victor KOPPE